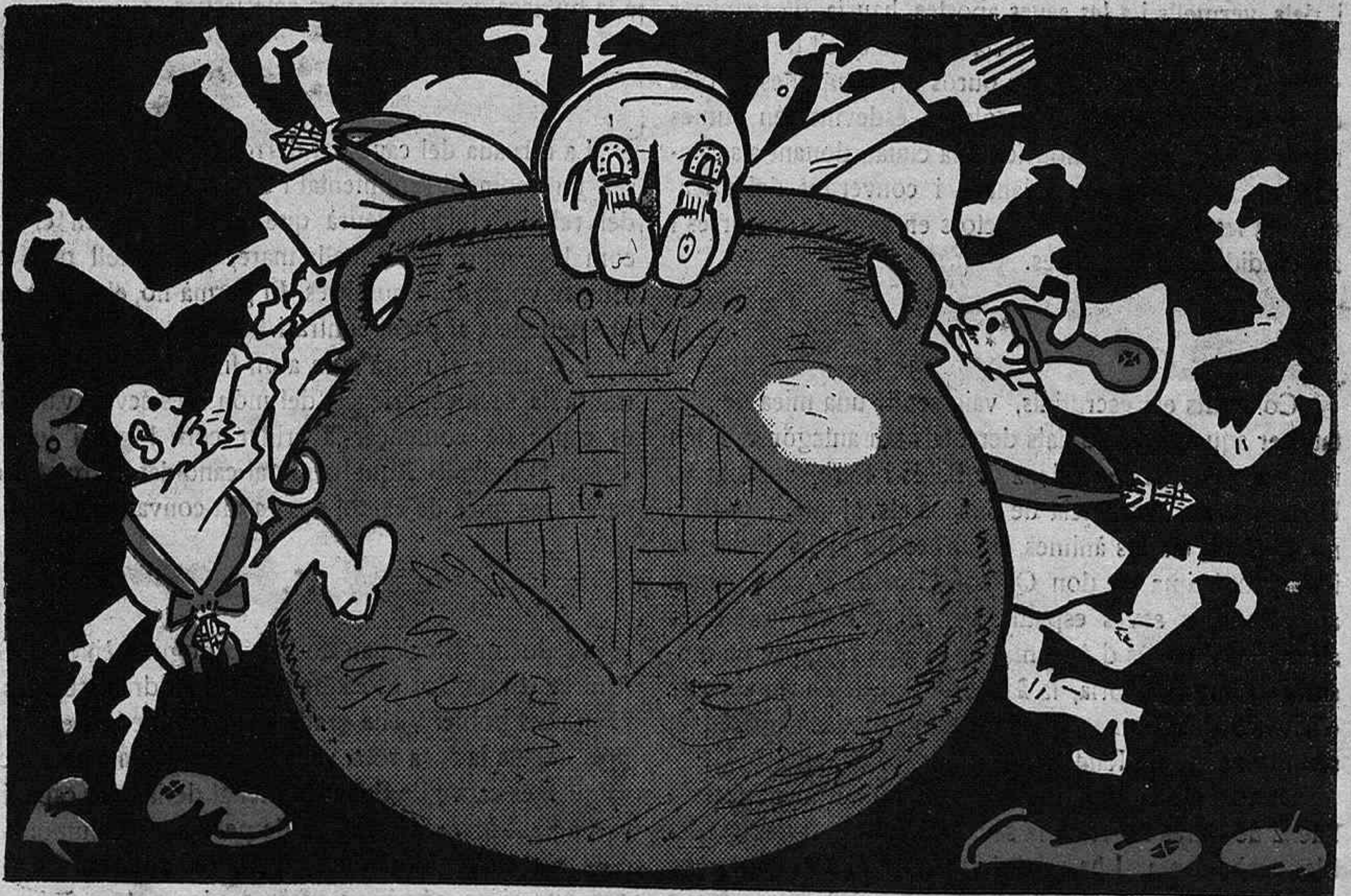

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1925   Any XXXVII
BARCELONA 19 DE NOVEMBRE DE 1915

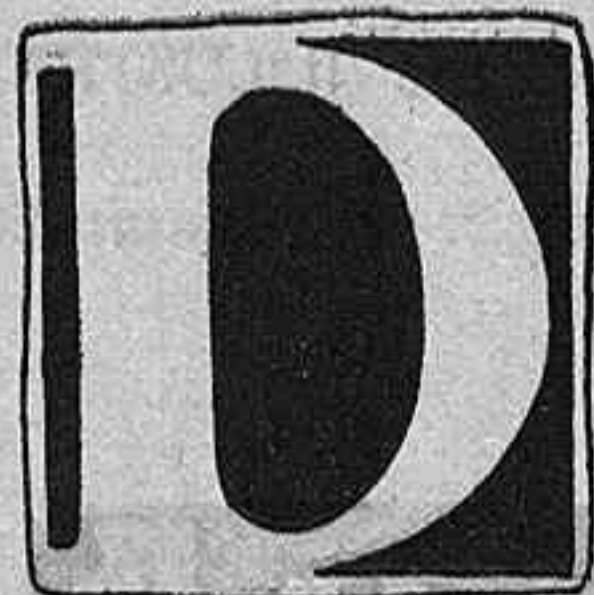
PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims   Atrassats: 20

Aixís que són regidors,... tots de cap a l'olla!

Notes d'un elector

DE les eleccions n'hem dit que era l'exercici del més sagrat dels drès polítics. Funció aquesta del poble otorgant-se els seus propis directors, acció per la qual la ciutat cristallitza la seva consciència, acte de selecció que converteix un dia polític en una jornada espiritual de tria d'homes i d'ideals. Entorn de les eleccions, ha sorgit tota una retòrica que és a la política lo que a l'amor els lirismes del «Epistolario de los amantes». Això procedeix de la Solidaritat, l'època de més vots i de més retòrica.

Jo crec que les eleccions representen en la nostra terra lo que'l premi Derby a Londres o les curses de Longchamps a França. No tenim curses de cavalls i en fem de partits. Els candidats fan de jockeis i el bon públic estableix unes petites joguesques. «Aviam qui guanyarà», és a dir, «aviam qui arribarà primer!». L'any que ve, l'empresa del «Frontón», feta a les passions dels blaus i dels vermells i a les seves apostes, hauria d'organitzar el joc electoral, baix les mateixes bases que'l de la pilota vasca. Els sopars actuals, els pursos i les ampolles, motiu de juguesques humils i casolanes, esdevindrien sumes respectables que commourien a la ciutat, donant als catalans un escaient caràcter ianqui, i convertint definitivament a les agrupacions d'electors en animals de curses i als candidats en cavallistes.

Coneguts els escrutinis, vaig sentir una mica de pietat per aqueixos candidats derrotats tan antagònics i tan idèntics, que's diuen Sáenz de Barés i Pere Corominas. Una mateixa apariència de Sanxos els ajunta, i porten, no obstant, en les ànimes, espurnes d'aquella insensata i alígera ànima de don Quixot. Grassos, lletjos, peluts, apareixen les seves espatlles ben dignes de portar les alforges del pagès d'Argamasilla. I ¿qui és capaç de mesurar l'afany de gloria, la flama ideal, que encén els cors d'aquests dos homes, que en un mateix dia trobaren el seu diumenge de Rams i el seu divendres sant?

De tots els candidats, ells eren els únics idealistes. En Sáenz de Barés ho era a la seva manera, molt desagradable, però ho era. I ha estat derrotat, i ho ha estat també en Corominas. Sortosament, aquests martres electorals trobaràn un consol en els seus idealismes, oferint-se a la

Verge, una vegada més, en Sáenz de Barés; escrivint un capítol més de filosofia austera, aplicada als escrutinis, el senyor Corominas. Sanxo Panza se sentia dels cops, però en ells trobava don Quixot nous motius per a seguir somniant truites.

Servem unes admiracions per a aquests homes que en el districte tercer feren rodes de capellans, és a dir, que disfregats de capellans, suplantaren, a les primeres hores del matí, an aquells eclesiàstics que estaven complint amb Déu i amb els seus feligresos. Conten que estigueren tancats, fent ensajos de sotana, mantell, berret de teula i coroneta feta a posta.

Grans actors de la farsa electoral, i quina quantitat de traçut fingiment heu tingut de mostrar! ¿Com poguereu, gent turbulenta i renegaire, minyons de burdell i de taverna, ànimes que feu orgull de cantar-les clares, com poguereu adoptar i sostenir les beates maneres eclesiàstiques, burlant als transeunts i als interventors: vigilants? Del mateix Borrás podeu parlar amb una mica de menyspreu, imitant an aquell que davant d'un professional de les armes, tirador meravellós de pistola, somreia, tot dient-li que lo difícil era fer blanc en un home, no pas omplir amb set bales el set d'oros.

Lo difícil no és fer de capellà en l'escenari, el d'*El Mistic*, per exemple, sinó de capellà de roda, amb una coroneta falsa, una sotana que'ns entrebanca i una llista a la butxaca de respectables eclesiàstics.

La tornada del candidat derrotat a la família, deu ésser un moment sentimental i bíblic. Vençut, amb la fel del rebuig ciutadà, veurà que no hi ha res en el món com la família, que aquella mare, que aquell pare que sempre voten amb nosaltres. El germà no, el germà sempre perteneix al partit contrari.

I la mare el rebrà com a un fill pròdig i el pare retreurà la seva experiència del món i les seves vanitats, i és capaç de començar a cridar com l'Ignasi Iglesias: «Visca el treball!». Aquella nit, al candidat derrotat li donaràn una mica de caldo, com a un convalescent.

El doctor Stockman no hauria pogut nèixer a Sant Andreu. El doctor Stockman a Sant Andreu, sempre és l'amic del poble. Visita gratis, paga les medicines als pobres, regala la seva roba vella als clients, ampara als desvalguts, és capaç de donar la meitat de la seva capa, imitant a Sant Martí. Un metge de pel·lícula «Gaumont».

I així els regidors de Sant Andreu són sempre metges, que si no són bons metges, són metges bons. Ho feu en Cararach i triomfà, ho feu en Serrat i encara és

UNA APLICACIÓ DEL CABLE D'EN MUNTAÑOLA

—Tiva, Jaumet, que ara ha arribat la nostra!

regidor, ho és en Mauri i ho serà. Dintre de dos anys ho serà en Miralles, derrotat.

El districte IX sent pels metges un amor il·limitat, i els metges pel districte IX. El vot és l'unitat monetaria de metges i malalts. Molière no hauria comprès mai a Sant Andreu.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

INSTRUCCIONS ALS CRIATS DE CASA BONA

I.—Quan el senyoret o la senyoreta crida a un criat pel seu nom, els altres criats no han de respondre; millor dit, han de fer com qui no ho sent. Així no hi ha perill de encarregar-se d'una feina que era per un altre i de fer-la mal feta per *trop-de-zèl*. Ademés, tots els amos regoneixen que, si un criat es presenta quan el criden, ja fa prou i massa.

II.—Quan en havent dinat, el senyoret o la senyoreta us demanin el tè o el cafè amb urgència i, per descuit o per mil causes, no tingueu a punt l'aigua

calenta, per anar més depressa i estalviar foc, podeu tirar a la tetera o a la cafetera el caldo sobrer de la sopa o l'aigua de les mongetes. Com que aquest suc encara serà calent, no tardarà tant a bullir i el tè guanyarà en bon gust i en higiene perquè li farà perdre la mica de tò acid que acostuma a tenir la beguda oriental.

III.—Hi ha moltes maneres d'apagar una espelma encesa; i és convenient que les conegueu totes o quasi totes. Un dels sistemes més senzills és fregar el cap de la candela per la paret; també va molt bé tirar la espelma a terra i aixafar el cremall amb el peu damunt l'alfombra. Hi ha qui les gira cap per avall i espera que les mateixes gotes de cera que van caient extingeixin la flama; n'hi ha d'altres que agiten el braç amb violència d'ací i d'allà fins que al cap d'una estona d'imprimir al moviment rítmic una gran velocitat, s'apaga també igualment. Un medi molt eficaç és també un bon raig de sífon, però s'ha de tenir bona punteria. Hi han criats que tomben l'espelma i la fiquen en el gerro de la llet; d'altres que l'arrenquen del candelero, la giren i la claven altre cop per la banda del cremell: Es molt pràctic apagar-la amb els dos ditets de la mà esquerra, apretant el blè ràpidament, però aquest sistema molts no l'usen per por de cremar-se. Moltes criades tenen la costum d'apagar-la ficant-la en el llexiu o en un sac de farina; algunes cambres enclasten el cap que crema contra un mirall, doncs han sentit a dir que'l moc de candela neteja molt bé els espills. Tot això són sistemes; però el millor sistema, si m'haveu de creure a mí, és bufant. Bufant se apaga la flama i es deixa el blè nèt a punt de tornar-lo a encendre. Adopteu aquest sistema, doncs, que és el més senzill i el més còmode.

IV.—Quan tingueu de posar un pessic de sal a algun

aliment, ho haveu de fer sempre amb les puntes dels dits. Si agafeu la sal amb una cullereta o amb la punta d'un ganivet, correu perill de vessar-la; i el vessar sal porta desgracia. Direu que amb les puntes dels dits també se us en pot vessar poca o molta, però això no us succeirà si teniu la precaució de llepar-vos, abans, les esmentades puntes dels dits.

V.—Finalment: un consell a les criades i cambres que fan de *niñera* sense saber de l'ofici: Mai per mai que us donguin a guardar una criatureta de pocs mesos i, per un descuit o per una badada vostra, l'infant us caigui de cap a terra, no'n digueu res a ningú; dissimuleu i espereu. Al cap de unes hores o de uns dies sobrevindrà la meningitis; i si la criatura es mor... tot està salvat.

JONATHAN SWIFT

Diàleg entre el cap i les mans

Tinc ganes d'escriure, més ben dit, tinc obligació d'escriure i no sé què dir. El paper és davant meu, la ploma al costat i servidor, amb les dues mans esteses sobre la taula, mira el paper, mira la ploma, mira el sostre, i res. Més buit que mai.

De sobte, el dit gros de la mà esquerra s'alça i diu:

—Que no treballem, avui?

—Com?

—Que si no treballem.

—Qui?

—Homel, tu i ma germana, la dreta, la de l'altre costat.

—I a tu què se te'n dona?

—Homel, veuràs: mentres treballem, jo fumo; tu et distreus amb la feina i només fumo jo. No és culpa meva, sabs? Recorde't de que, al principi, jo em resistia a aguantar el cigarro; se'm desfeia entre els dits; després m'hi vaig acostumar i ara és un vici.

—T'ha passat lo mateix que a mi.

—Tot pot ésser, *nihil novum sub sole*.

—Carai, que ets instruida!

—Mentre vosaltres treballem, una mà es fixa en les planes dels llibres que tens oberts, i sempre se'n treu alguna cosa. Si no fós pel temps que perdo fumant i les estones que'm tens ficada a la butxaca...

—Encara et queixes? Tant calentona com hi estàs allí!

—Es massa fosc. Si tu sabies com se'n queixen d'aquesta obscuritat les altres parts del teu còs. De tant en tant, les treus a veure la llum, i desseguida a dintre altra vegada! A nosaltres, les mans, ens tenen una enveja...

—I com ho sabs això?

—Es que a la nit, quan som al llit i tu cantes aquella cançó de l'enfadós amb el nas, sabs, aquella cançó que fa:

orrr! orrrrg! orrrg!
fuuu! orrrrrrg!
fuuu!

nosaltres, ben amagades sota els llençols, la fem petar.

—Vaja, vaja.

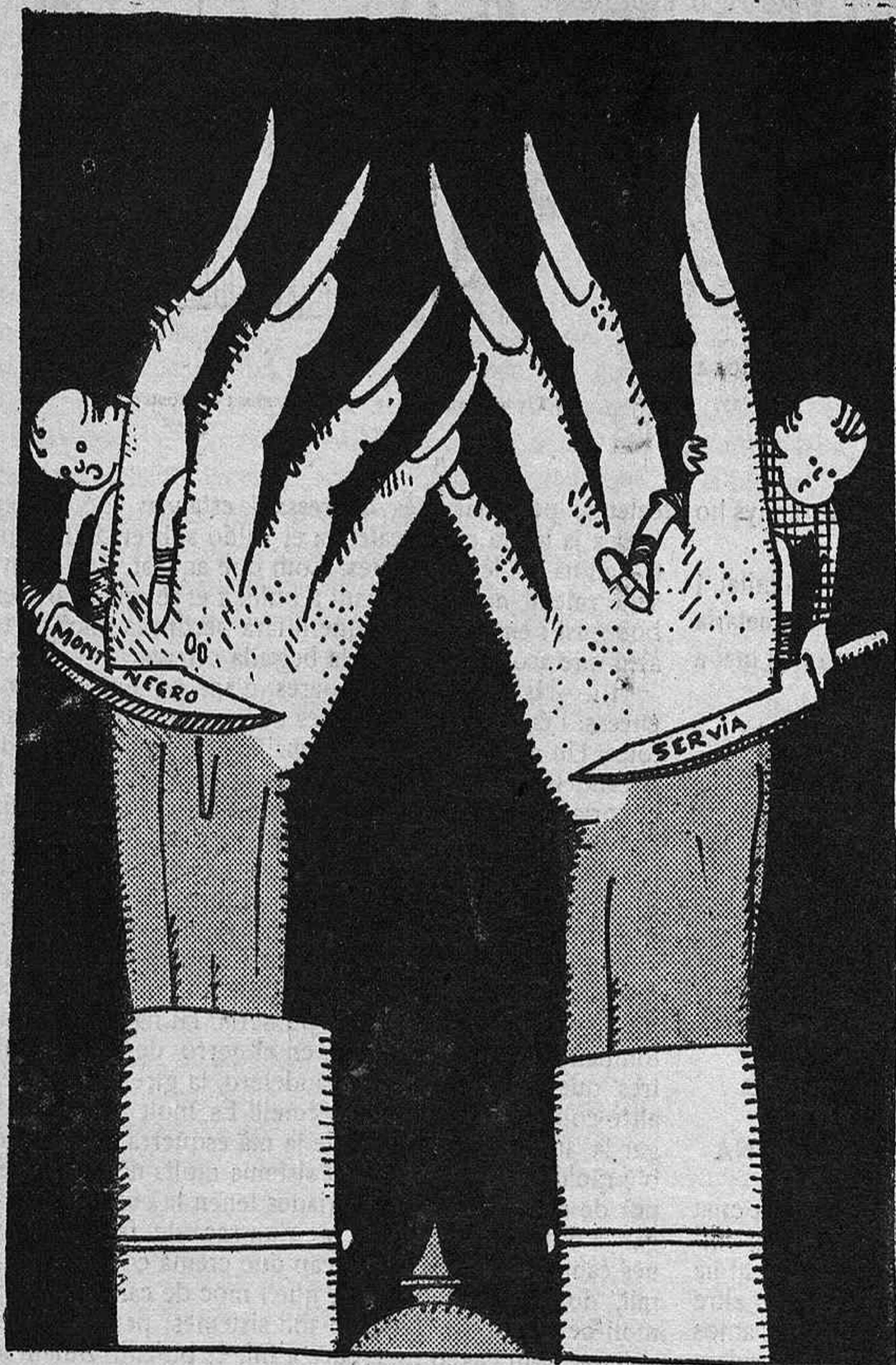
—Apa, desperta a ma germana, que'm faci un cigarro, i treballem.

Deixondo a la mà dreta, i aquesta, per la boca del dit gros, se'm dirigeix i protesta.

—Altra volta? Que't penses que no haig de parar mai jo?

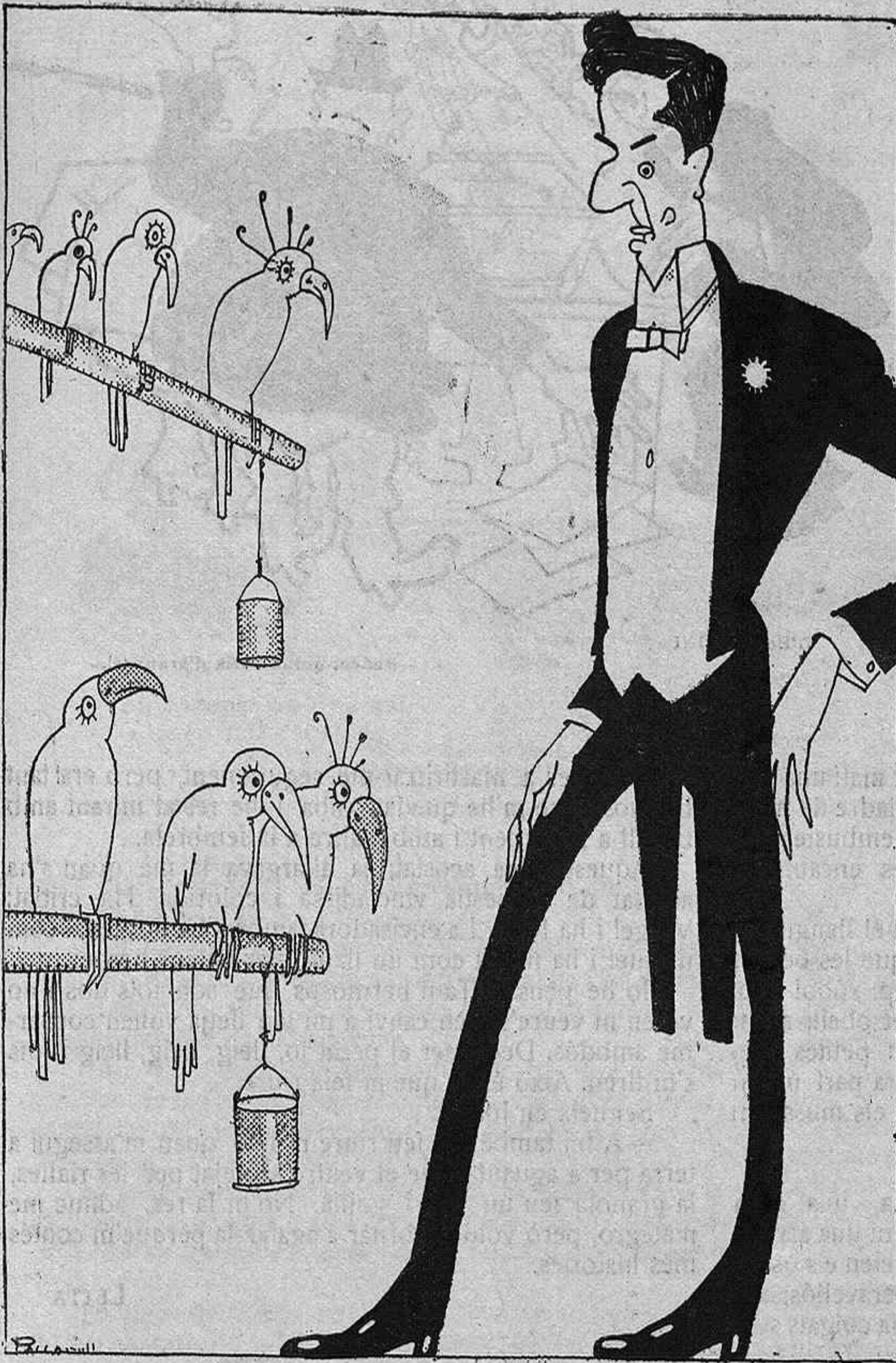
—Però, dona.

—Però, romanços. Fes treballar an aquella. Gandula, més que gandula; només serveix per al vici: ci-

LES PETITES NACIONALITATS

—Vina, gegant, als Balkans,
que aquí hi deixaràs les mans.

L'empresari ideal senyor Mestres presentant al públic barceloní els rossinyols que han de cantar al «Liceo».

garrets i cigarraços tot el dia, i enca vinga fer-la anar mudada; no seràn pas per mi mai les vagues, no. Vinga posar-les an aquell dit petit que no serveix més que per criar aquella unglà tant llarga, tant llarga, que jo tinc de netejar deu vegades cada dia i que a tu no't serveix ni per gratar-te dintre'l nas.

En canvi, a mi, quines consideracions me tens? Diga-ho amb franquesa. Cap!

—Però, dòna... no exageris.

—Sí; ja, ja. Has de pegar? Jo pego. Tens gana? Jo et dono menjar. Vols escriure? Jo escric.

—Però jo dicto.

—Quina gràcia! Dicta-li an ella, aleshores.

—No en sab.

—Que n'apregui. Ai, senyor! Que m'agradaria que fessis moneda falsa.

—I per què?

—Per veure si, com en el temps de l'antigor, te llevaven la mà dreta, me separaven de tu, i jo, amb la mort, trobava l'etern descans.

—Però se t'aprecia, dòna.

—Sí, i tant; m'obligues a tallar-li les ungles, i, en canvi, les meves tu me les arrebaques a mossegades. No m'estimis tant. No sé com encara no ens hem sublevat tots cinc dits en contra teu. Mira aquests pobrets petit i anular (sense anell), que tenen d'aguantar el nostre pès quan escrivim; mira't a l'índex, que, al fer la mateixa feina, fa de director del carro; mira'm a mi, que faig de carro.

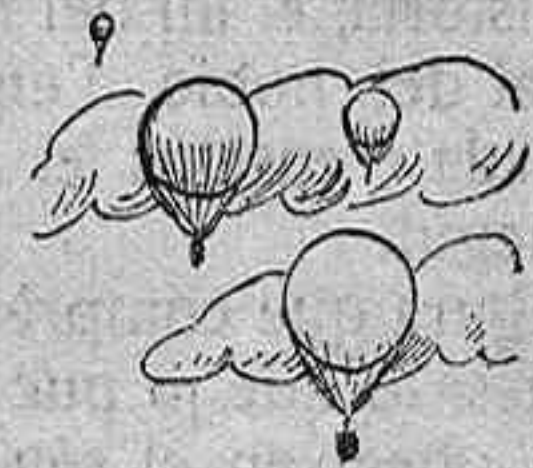
—I el dit del mig, per què serveix?

—Per fer-te butifarra, ximple!

En aquest moment la mà esquerra llença la burilla i diu:

—Vaja, plegueu, i fique'ns a les butxaques,

MONI

Un que justifica el sou

El flamant majordom de la Diputació, l'inconmensurable Utrillo, un dels més grans rivals del Kaiser, «bigotudament» parlant, ha emprès una intensa campanya contra la Arrendataria de Tabacs, campanya a tal extrem portada, que no sols ha prohibit terminantment que fumin a tots els ordenances del Palau de la Generalitat, cosa que ja comentàrem,

sinó que ha arribat a «inventar» (?) un «genial» medi per a assolir la total supressió de la fumera en el saló on s'hi guarda el cèlebre quadro d'en Fortuny «La Batalla de Tetuán».

I el nostre «hèroe», no gosant recomanar a cap diputat de la Plaça de la Cucurulla que presentés una proposició demanant que's prohibís fumar durant les sessions, ha decidit fer imprimir en les paperines de carametlos que's reparteixen als diputats i premsa, durant els debats, la següent inscripció:

«Se'ls prega no fumar».

Alguns que no coneixen l'ex-pintacigonyes, segurament deuràn dir:

—Deu ésser un irreconciliable enemic de la nicotina. No, senyors, no, l'Utrillo és, com ja hem dit, un dels més empedernits fumadors de la ciutat del mo-

nument d'en Pitarra i de les dependents del Sigle.

I si no, que ho diguin tots aquells que'l veuen constantment, amb una descomunal pipa als llavis.

Emperò, el majordom de la Diputació, es veu en el compromís de «donar fè de vida» per a justificar les 5.000 de l'ala que percebeix a càrrec de la tan magnífica llista civil de la Lliga Regionalista.

I està clar, fa uns treballs que farien suar a qualsevol... meritori de 4 duros al mes, que no hagués organitzat mai exposicions internacionals d'industries... lligueres a l'Amèrica Central.

Ave César, Utrillo!

TENU

Historia d'una granota, una serpent i una noia

El fill del masover m'ha explicat aquest matí una meravellós historia; el fill del masover és el lladre de fruita més arruixat del poble, l'embustero més embustero de la encontrada i ensems el bordegàs més encantador que he conegut.

Ell assegura que comprèn perfectament el llenguatge de les besties; lo que jo puc assegurar és que les besties coneixen i obeeixen el séu. Cap: arri! cap: xóool! cap: oolla-oooh! és tant immediata i pacientment obeit; a un: tél acudeixen freturosos tots els cans i a un: petites, petites, petites... les gallines. Ara de la primera part no en puc respondre per més que xiulant atreguí els mussols i els agafi amb besc.

Parla el bordegàs:

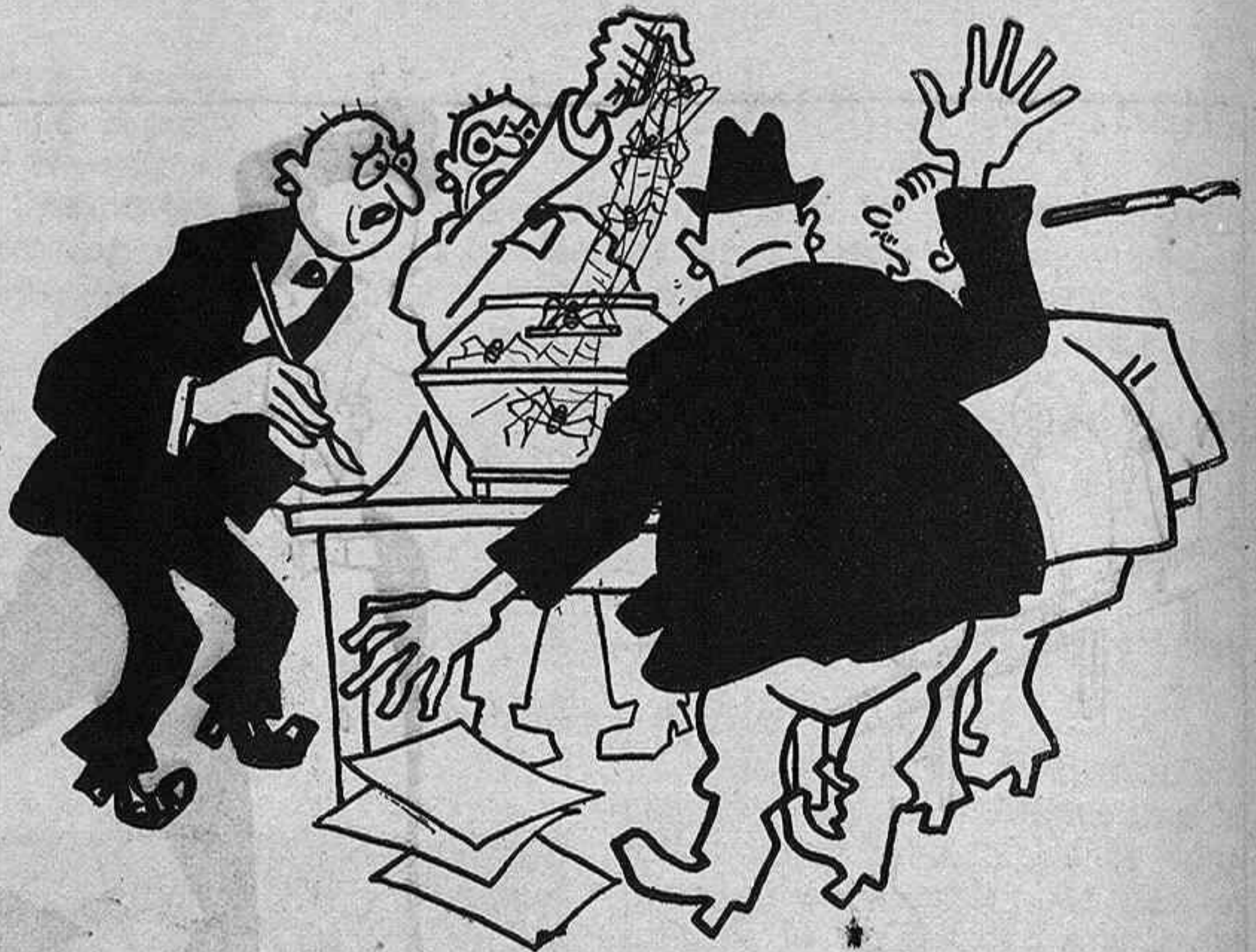
—Aquest matí he agafat una granota, una granota grassa i grossa. El ventre no li feia ni una arruga i el greix li tapava el malic; quasi no se li veien els ossos de la esquena i això en una granota és meravellós; els ulls no li sortien cap enfora sinó que'ls tenia colgats sota dos munts de greix.

L'he agafada per una pota sense esforç perque quasi no podia caminar i al mirar-la, oh! miracle, he vist que reia. Com tu sabràs, totes les granotes, totes les sargantanes, tots els aucells, àdhuc els mussols, quan els agafo ploren. La granota meravellós d'aquest matí reia com una ximple.

—Què tens? li he preguntat.

—Perdona, Joanet, però si no ric me trenco. Ail! la mare i que n'hi han de beneits en aquest món. Figure't que m'estava esperant que passessin mosquits a tret de boca quan, davant per davant, se'm presenta una serpent, la serpent més hermosa que jo he vist. Naturalment que lo lògic hauria estat fugir, però impossible; admiradora com sóc de la bellesa, he restat extasiada davant de la seva pell amb més dibuixos i més colors que un tapiç persa. S'anava acostant, s'anava acostant, fascinant-me amb els séus ulls com dos brillants. Ja'm veia crespida però tant se m'endonava, era tant bella!

Vet-aquí que arriba una nena rossa com un fil d'or i vermella com una cirera, me veu i s'acosta per a cop-

L'ESCRUTINI

—Redeu, quina colla d'aranyes!...

sar-me, per a martiritzar-me segurament, però era tant hermosa que m'he quedat balba i he restat mirant amb un ull a la serpent i amb l'altre a la fembreta.

Aquesta s'ha acostat; ja allargava la mà quan s'ha adonat de la bestia vincladissa i colorida. Ha cridat: Vergel! i ha fugit. La encisadora també s'ha doblegat com un fuet i ha lliscat com un llamp per entre l'herbei.

Jo he pensat: Tant hermosos que són tots dos i no volen ni veure's i en canvi a mi tan lletja volien copsar-me ambdós. Dec ésser el pecat jo, lleig, lleig, lleig i tots s'hi tiren. Això és lo que'm feia riure.

Segueix en Joanet.

—A mi també me feu riure molt i quan m'asseguí a terra per a aguantar-me el ventre sacsejat per les rialles, la granota feu un salt i guilà. No'm fa res, àdhuc me n'alegro, però voldria tornar a agafar-la perque'm contés més histories.

LETTA

Elogi de les pessigolles i els pessics

L'hèroe d'una de les histories de Scharazada la discreta, aquella qui endolça les nits (mil i una) del sultà *Nosequantus* amb ses narracions extraordinaries, fou Alí-l'Argentviu, el qui aconseguí deixar retuda i enganyar a la cèlebre Dalila, lladre entre les lladres, espavilada entre espavilades i armari plè de facecies i traidories.

Però no és cosa d'humans el deixar obra perfecta, i per arruixat que fós Alí-l'Argentviu el cèlebre lladre del Cairo, també en ses obres s'havien de trobar feble-

AL PASSEIG DE GRACIA

—Recristo, quin ventet més fi!

—No és res, home; soc jo que li bufo el braser.

des pessigolles; el pessic té ja quelcom de ferida, és manifestació amorosa i dolorosa ensems, però per això és més poderosa.

Els còssos delicats, els còssos que tenen el ventrell delicat i es tiren aigua al vi i no més dormen junts un cop cada setmana són la gent dels petons i dels sospirs. La gent normal és la de les pessigolles; ara el mascle, ara la fembra de veres (la de les formes *ebúrneas* que diu *El Día Gráfico*) són els dels pessics.

Si Scharazada se n'hagués recordat, segurament hauria contat una meravellosa història, jo no més us puc dir que a una amiga meua que tenia el còs de color d'or i cobert d'una peluça fina com la dels aubercocs, jo barbre i llicenciós, la pessigava i ella saltant cridava:

—No me pizques!

Però després reia com un salvatge i m'ensenyava unes dents blanquíssimes.

R.

ses i d'aquestes la grossa fou l'enamorament sobtat que sentí per la filla de l'anomenada Dalila.

Conta Scharazada, que quan Alí-l'Argentviu, després de molts treballs aconseguí adormir a la vella i als esclaus i a les esclaves, entrà en la cambra de la noia com un *capitán* Centellas en el sopar del *Tenorio*.

I Alí, després de contemplar-li el rostre, que tenia tot l'encant de les coses proporcionades i com fetes a mida, li alçà la lleu camisa i recreà sa vista amb els encants del seu còs sense coneixences.

La seva mirada que en aquells moments semblava la de l'esparver davant d'una gallina grassa i grossa se passejà des de les muntanyetes del pit fins els peus blancs i rosa.

Els peus de la filla de Dalila a Alí-l'Argentviu li semblaren uns fruits misteriosos arribats de terres llunyanes, que invitaven a ésser flairats i mossegats, però que ensems tenien una vida que'ls feia respectables.

I Alí allargà una mà i feu carícies an aquella fruita-flor que eren els peus de la filla de Dalila. La noia tenia pessigolles i tota va estremir-se i caragolar-se. Fou aleshores quan Alí-l'Argentviu exclamà:

Oh, Alhal! (Lloat sies per sempre) és tant hermosa com sensible. Resto d'ella enamorat per sempre.

I amb tot i haver enamorat a les filles dels reis i dels màgics, la noia de Dalila fou sempre la seva preferida perquè sota la lleu carícia dels seus dits es blincava, es torçava, es caragolava en fi. Era pessigollera i acabava la broma rient i pantejant i dient entre sanglots:

—Està, que'm trenco.

I aquells jòcs i aquestes paraules a Alí-l'Argentviu li semblaven els coixins del paradís.

Crec que ja està fet l'elogi de les pessigolles. Malhauradament la discreta Scharazada no s'ocupà dels pessics i aixís aquesta tasca quedarà pera nosaltres humils deixebles del Profeta.

Regoneixem que un pessic no és un petó ni unes ala-

LA EXPLOTACIÓN INFANTIL, per *Lino Ferriani*.—Drames de l'infantesa, narracions tràgiques de l'oprobiosa explotació dels infants feta pels miserables sense cor. En aqueixes belles pàgines, plenes de casos històrics, s'hi conten totes les infamies de que són víctimes les criatures que acaben per ésser homes viciosos quan no cerquen la fi dels llurs sofriments en el suïcidi.

Es un llibre que commou i fa pensar a la vegada, i que recomanem a tota persona sensata que's preocupi poc o molt per a'l millorament de la nostra societat. Es una de les poques obres sanes en les quals se demostra la injustícia dels directors al volguer corregir als homes sense tenir cura abans de educar i estimar als infants.

AURES DE LLEVANT, per *Joan Draper*.—Un aplec de sentides composicions en vers. Tant pel seu fons, tot vida i esplendor de naturalesa, com per la seva forma d'un classicisme modernitzat, aquest llibre del senyor Draper és dels que es llegeixen amb veritable simpatia. No són grans idees ni temes gaire nous els que han inspirat aqueixos versos, però degut a la noblesa amb que han sigut adoptats pel poeta, i a la sinceritat amb que més tard els ha exterioritzat en forma de produir al llegidor la deguda emoció, són elogiabls i fan esperar, si la saò no se li estronca al conreuer, una pròxima cullita de fruits més saborosos. Així sia.

LA BESTIA.—Follet de propaganda pacifista. El tercer dels publicats per la «Biblioteca Nova». Ningú més anti-militarista que nosaltres; amb això ja està dit que estem del tot identificats amb la idea del autor. Creiem formalment que tota persona de cor, tota bona persona deu ésser anti-guerrera. Però el cas és que el nostre cor i el nostre sentiment de justícia ens obliguen a estar espiritualment al costat de Bèlgica i de

Servia. Pau, sí; tota la pau possible; però després d'haver-se fet justícia. ¿Ens hauríem atrevit a parlar de pau als hèroes barcelonins de 1714?

L'autor diu: «Les masses de nostres dies són bones. Lo dolent és lo exterior. Les institucions, els governs, el patriotisme, la noblesa, les monarquies, la diplomacia secreta, els fabricants d'armaments, l'aristocracia, el militarisme, això és lo dolent, això és la Bestia.»

Absolutament conformes. Però, ail de destruir això se'n diu anarquia. I quan la pau que tots desitgem serà un fet, l'anarquia encara serà lluny... molt lluny...

LES PERES A QUARTO.—Pessa en un acte original d'en *Serafi Pitarra*.

PICAROL.—Drama líric en un acte, original de Apeles Mestres.

Publicacions de la casa Bonavía i Duràn.

SEPT CIENCIES

Quan vegin llum aquestes ratlles faltaran poques hores per l'inauguració de la temporada d'hivern de nostre gran teatre del «Liceo», anunciada amb *Boris Godunoff*, del mestre Moussorgsky.

Aconteixement anyal en tots sentits, pels aimants de la musica, pels mondans i fins per molta gent inconeguda que viuen a l'ampar de la fastuositat que nostre «Liceo» respira. Fem vots perquè la temporada que demà comença, sigui fonda en art i ompli les arques de l'empresari.

No és precisament una meravella la comedia en dos actes *Jarabe de pico* que'ns ha ofert la companyia del Romea. L'argument es curt i vulgar i el desenrotlló, graciós i jovial, manca de justificacions escèniques prou convincents.

Pot-ser lo més escaient i encertat és el títol. Tot allò, fet i fet, resulta ésser lo que en castellà s'anomena *jarabe de pico*. Molt parlar, molt xisto, total per a res.

No passa lo mateix amb lo sàinet en dos actes i tres quadres *La mujer del héroe*, d'en G. Martínez Sierra, que dimarts passat s'estrenà a «Novedades», obtenint la senyora Bàrcena un èxit personal.

En *La mujer del héroe*, lo millor, lo més fonament elogiabile i bell, lo que més mou a admiració i lloança és, precisament, la idea mare de l'obra, la deducció optimista, clara, honesta, neta que d'ella se desprèn com una essencia, com una consolació.

Aquesta idea primordial de cantar l'honestetat i clar amor fidel de la dona espanyola que, malgrat radicar moltes altres obres de l'autor i àdhuc diríem que tota la valor social de la seva obra literaria, és en aquest sàinet motiu immediat i causa primera, porta en sí mateix tal llum de simpatia, tan confortador escalf de sinceritat i bonesa, que l'obra, amb la gracia de ses escenes pintoresques i la sabor una mica salada—hi han reliscat les llàgrimes—de les situacions primordials, se us fica al cor, entranyablement.

La figura de la protagonista—resolta amb tota la sobria opulencia d'un aiguafortista a l'ensem desgairat i minucios, —guanya totes les simpaties, sense que l'habilitat de l'autor permeti que arribi ningú a l'antipatia vers el pobre hèroe, fill del poble, una mica envanescut, aviador triomfant sense adonar-se que la gloria cega una mica, però que té un cor magnànim i abundant, a l'espanyola.

Equilibrada perfectament i noble l'obra en l'essencialitat dels bons efectes i de les constextures espirituals, l'argument se desenrotlla amb una gran vivesa, en mig d'un ambient de novetat on l'autor s'ha demostrat una vegada més un gran pintor de costums. En aquest respecte, *La mujer del héroe* té

totes les qualitats que poden i deuen exigir-se a un sàinet. Per altra banda, li manca, pot-ser dins del genre, una major diversitat escènica. Això és, no obstant, defecte que no atany la vera essencia de l'obra.

No cal dir que en tot el diàleg—manllevat per l'autor al nou llenguatge de son poble, com ell mateix diu amb bella frase—i en tota la delicadesa de paraula amb que la dona de l'hèroe va matitzant son propi temperament; hi transpua aquella gracia—primaveral i viva—de l'istil d'en Martínez Sierra.

Aquest fou ovacionat al final de l'obra. Lo mateix succeí amb la senyora Bàrcena, que, com hem dit, obtingué un èxit molt remarcable. Veritablement la seva interpretació, matitzada amb una galania i una força simpàtiques, plenes de netedat d'ànima, fou perfecta. L'ardenta i clara i fidel i honesta ànima del poble que l'autor havia creada, ella la visqué. En l'armonia d'aquesta compenetració, l'èxit s'assegurà.

Els demés, no més que discrets. Fem, no obstant, excepció del senyor París, que interpretava un paper sens dubte estrany a son temperament. Haguda consideració d'aquesta circumstancia, cal elogiar-lo.

En els altres teatres, no fent esment del naufragi del *U-29* al «Apolo» (sangrant-se amb salut en Rojas, ja va posar també en escena *Los naufragos... de la vida*), no ha passat digne de menció més que aquestes resurreccions d'obres que amb tanta cura va fent en Santpere al «Imperio», amb lloable esperit i bon èxit com ha ocorregut amb *La Granvia* i *El Barberillo de Lavapiés* i unes representacions de *La Tempestad* al «Tivoli», on segueixen—i ens en alegrem—els èxits i on anuncien *Las Golondrinas*.

FARFARELLO

LA PESCA A L'ENCESA

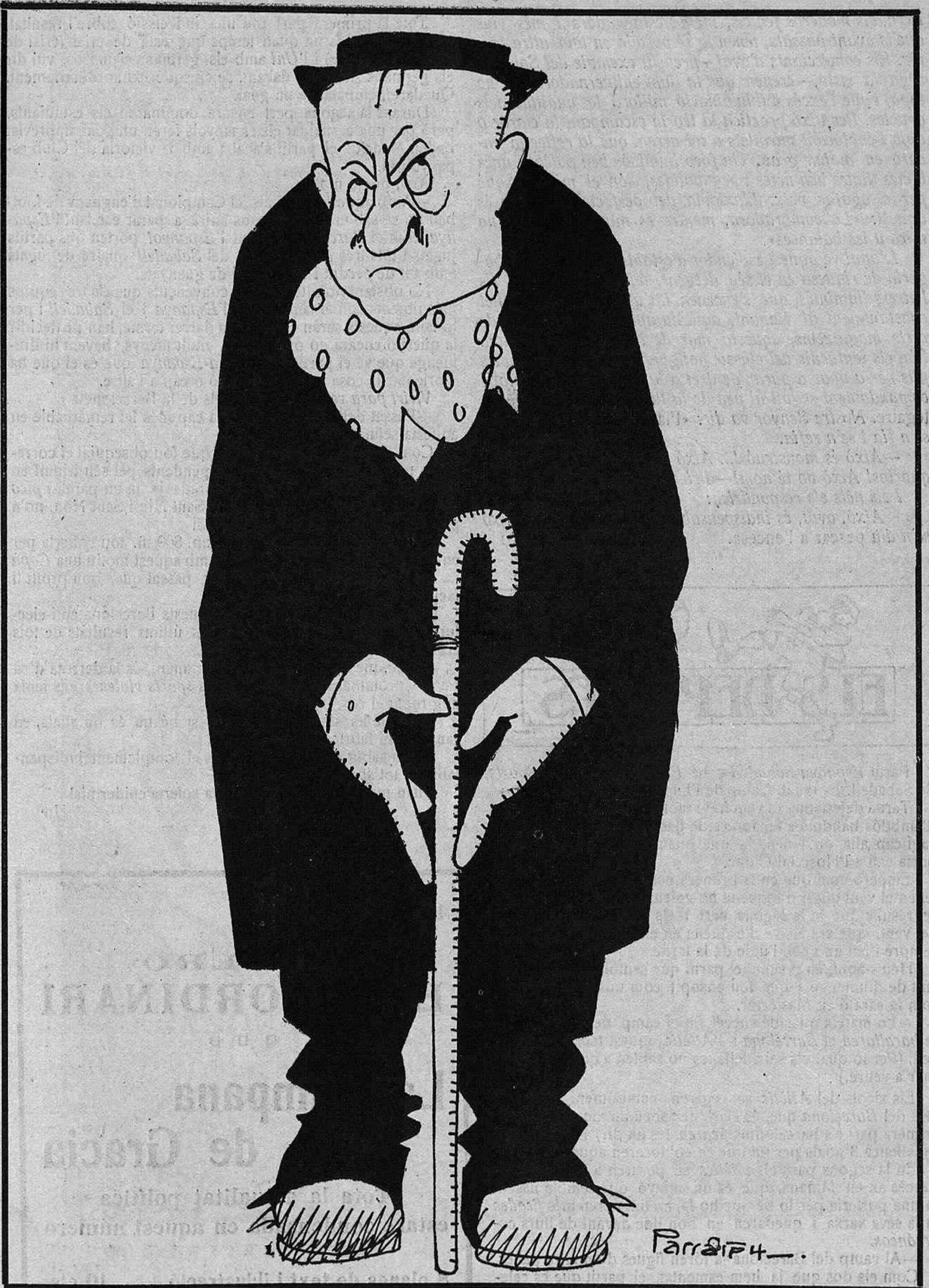
Si els avis poguessin tornar! Si els avis morts poguessin veure la Barcelona d'avui, amb les dues places de Toros noves, amb els superbs edificis alçats darrerament, els confortables tramvies d'en Foronda, les esplèndides botigues de càn Llibre i del «Forn de Sant Jaume» i la riquesa d'alguns cines! Ben segur que restarien esmaperduts, meravellats i amb un pam de boca badada. Pot-ser es tornarien a ferir i a morir-se, de rabia, al contemplar el despilfarro dels seus nêts.

Sobre tot, lo que no podrien capir els nostres avis seria el devassall de llums que necessiten avui els botiguers per a anunciar les respectives mercaderies; aqueixa competencia llumínica que's veu obligat a fer tot comerciant que s'estimi una mica, els posaria fora de tò. Pensar que'ls vells mantegaires del carrer de la Boqueria, amb el llumet de gas amb «reberbero» al mig de la porta o al centre de l'aparador ja en tenien prou; i ara... mireu-los els vells mantegaires, traslladats tots a les més aristocràtiques i luxoses vies dels Aixamplis, i transformats en palaus d'encantament en els quals cada vitrina sembla l'apoteosi d'una obra de màgica.

Al contemplar el bé-de-déu de bombetes elèctriques, d'arcs voltàtics, d'enginyoses maquinacions de llum artificial que's necessiten per a atreure les papallones compradores, no se'n sabrien avenir.

I és que'l vell mantegaire, el botiguer de robes d'altres temps, l'adroguer, el quinquillaire de l'avior, es creien que a la parroquia se l'enganyava amb la foscor; que amb l'escassetat de llum podien fer passar millor els deterioros.

En Pere Corominas després de les eleccions

Però, els moderns fenicis, menes estalviadors i més vius que'ls avant-passats, tenen la fè posada en una altra teoria. Els comerciants d'avui—prenent exemple del Sol, que cega la vista,—creuen que la llum enlluernadora tot ho tapa, i que l'excés d'il·luminació millora la qualitat dels articles. Per això practica la teoria escampant la claror a dojo i col·locant mirallets a tot arreu, que la reflectin encara en major grau. Un foc lluminós ben potent i unes bones llunes ben nètes i ben polides, són el millor esque per a agafar peix. L'axioma del perfecte adroguer és aquest: «La compradora, mentre es mira al mirall, no mira a les balances».

D'aquí ve aquest esplendor d'establiments, aquesta bogeria de riquesa en el seu decorat, aquest rumbo en els lletrers lluminics, que s'encenen i s'apaguen, fent l'ullet constantment al vianant, aquesta aparatosa magestat de certs magatzems, aquesta mar de llum que tot inonda. Són els tentàculs del clàssic botiguer que se'ns fiquen pels ulls per a anar a parar de dret a la butxaca. Es el bíblic comandament seguit al peu de la lletra pel modern mantegaire. Nostre Senyor va dir: «Fiat lux!» i ell, de la llum, se'n fia i se'n refia.

—Això és monstruós!... Això és ganes de llençar els quartos! Això no té nom!—dirien els avis, si tornessin.

I els nêts els respondrien:

—Això, avui, és indispensable, i si que té nom: d'això se'n diu pescar a l'encesa.

XARAU

Partit Espanya-Sabadell o bé Espanya-Centre de Sports, de Sabadell. Es igual. Camp de l'Espanyol.

Tarda detestable. El vent fret i molestós obligà als jugadors d'ambdós bàndols a fer forces de flaqueza per a que la pilota vagi cap allà on volen, ja que quan és en l'aire el vent la porta cap a l'Hospital Clínic.

Emperò com que en la primera part els del Sabadell que tenen el vent quasi d'esquena no volen o no saben aprofitar-se, resulta que ve la segona part i els de l'Espanya, ajudats pel vent, que ara els ve d'esquena an ells, dominen quasi bé sempre i fan un goal, l'únic de la tarde.

Heu's-aquí, en resum, el partit que semblava més important de diumenge i que fou ensopit com uns funerals i trist com la cara d'en Masferrer.

—Lo mateix quasibé succeí en el camp de l'Espanya on se barallaren el Barcelona i l'Atlètic, aquest també de Sabadell. (Per lo qual els sabadellencs no sabien a quins dels seus anar a veure.)

Els xicots del Atlètic se vegeren, naturalment, dominats pels del Barcelona que, és clar!, ne saben un xic més, i en la primera part els barcelonins ficaren (és un dir) a la xarxa sabadellenca 3 goals per un que en col·locaren aquests.

En la segona part, els atlètics se posaren a la defensiva i mercès an en Miñana, que és un minyó que sembla nascut en una porteria per lo bé que ho fa, no tingueren més ficades en la seva xarxa i quedaren en bon lloc davant de llurs coterràneos.

—Al camp del Barcelona ja fóren figures d'un altre paner.

Com els dos que ja hem esmentat, el partit que es celebrà en aquest camp entre l'Uni i l'Espanyol, era de Campionat.

Tota la primera part fou una indecissió sobre'l resultat, car l'Espanyol fa un quan temps que està de crisi (crisi de jugadors, s'entén) i l'Uni amb els germans siamesos, vui dir els germans Armet al davant, se cresqué extraordinariament. Quedaren empatats a un goal.

Durant la segona part encara dominaren els estudiants, però per una casualitat els espanyols feren un goal imprevist i adéu Madrid! el partit s'acabà amb la victòria del Club espanyolista.

Arri, poc o molt!

—Amb aquests resultats, el Campionat d'enguany de football no se sab en quines mans anirà a parar car tant l'Espanya, com el Barcelona i com l'Espanyol porten tres partits jugats i tots tres guanyats i els del Sabadell quatre de jugats amb un de perdut i tres també de guanyats.

No obstant nosaltres estem convençuts que els tres equips més potents son el Barcelona, l'Espanya i el Sabadell i per lo tant, aquests seràn els que, en darrer terme, han de decidir la qüestió encara no prou clara, molt menys, havent'hi diumenge que vé el partit Barcelona-Espanya que és el que ha d'orientar la cosa cap a l'un cantó o cap a l'altre.

Vivirt para vert! (que diuen els de la Barceloneta.)

—Passat del football no hi ha cap més fet remarcable en aquesta setmana.

Com no sigui el banquet amb que fou obsequiat el corredor a peu J. Erra, pel C. A. de Dependents pel seu triomf en la cursa Volta a Barcelona celebrada ja fa un parell i pico de setmanes, i de la qual, vâlga'ns Sant Nin i Sant Non, no'n parlarem, per una distracció. Perdó!

Aquesta cursa que era de 14 km. 800 m. fou coberta per en Erra en 55 m. 25 s., guanyant amb aquest motiu una Copa i... un dinar com el de diumenge passat que, bon profit li faci. Amen.

Pel demés, tot està igual en aquesta Barcelona anti-electora i anti-conservadora, segons els últims resultats de tots els districtes.

L'únic que lamentem ben sincerament, és la derrota d'en Peret Corominas que amb alló dels sports violents ens tenia mig robat el cor.

Sort que ha sortit en Vila que si bé no és un atleta, en canvi es un fabricant de toballoles.

I ja és sabut que la tobollola és el complement indispensable de tot sportman.

Quan menys per a fregar-s'hi la soferta epidermis!

HIP

Demà, dissabte

NÚMERO
EXTRAORDINARI

□ □ □

La Campana
de Gracia

Tota la actualitat política
estará condensada en aquest número

8 planes de text i il·lustració 10 cts.

EN JORDI I EN POINCARÉ

—No direu que no us ajudo; diners, barcos, municions, servei obligatori...
— Ets el rei, home, ets el reil...

Avelí Galcerán

Jove, magre, esprimatxat, amb uns ulls que en blanc tenen tanta o més expressió que en sa normalitat, amb unes mans que en la exageració troben la seva gracia, l'Avelí Galcerán és l'actor de lo grotesc. Sobre les taules les seves facultats d'ironia i de comicitat al arribar a realitat de plàstica fan lo que veritablement pot nomenar-se creació. En Galcerán crea tipus, alguna vegada bon xic arbitraris, però que viuen una vida propia, independent. Adhuc diríem que, com el personatge de la novela del Unamuno, viuen una vida que no depèn del autor. Pot-ser n'és inconscient en Galcerán d'aquesta vida propia que viuen les figures que interpreta. Pot-ser és l'actor qui se sent arrastrat per la força humana que aquelles han anat prenent. Però, sia lo que sia, en Galcerán és l'artista de lo grotesc i ses americanes i ermilles meravelles arqueològiques de l'indumentaria. Lo essencial era fer aquesta afirmació, i ja està feta.

Es còmic, per gracia d'una recòndita comicitat que no s'expandeix en la fragilitat exterior de la paiassada sinó que floreix, recollida i odoranta, en la gracia de la situació i de la paraula.

Per això és el millor interpret de molts tipus d'en Rusiñol, graciosos i dolorosos alhora, i per això fou una admirable tasca la seva en *El Pintor de miracles*.

Amb aquesta obra ens fou feta la revelació de son temperament i podem ben assegurar que des d'aleshores fixà son nom en la distreta memoria dels públics.

Per altra part, còmic català i aplaudit, no estudià massa, no s'hi cansa gaire, refiant-se bon xic de l'improvització. Val a dir que'l té una mica, el dò d'improvitzar. I ho fa amb gracia.

No és aquesta la única facultat especial, l'únic dò peculiar que posseeix en Galcerán. Ne té un altre que li ha conquerit també molts èxits. També com en algunes situacions grotesques, és qüestió de posar els ulls en blanc, amb aquella gracia que li és característica.

Si volguessim filosofar una mica (cosa que, naturalment, quasi mai ens ve de gust) en el fons, les creacions d'en Galcerán ens mourien a pietat.

Flota damunt la gracia grotesca de sa condició escènica, una valor humana i real, una força de dolor arrelada en profunditats, que les fa plenes de sentit. Aquesta condició de les seves interpretacions que com l'olor de les flors és independent i no subjecte a lleis, és lo millor que hi ha en elles. Paradòxicament, és també lo que no aprecia ni frueix el públic.

Pot-ser ni el mateix Galcerán se n'adona. Però, i això ¿què hi fa? Nosaltres anem fent afirmacions.

Una darrera, per cloure.

L'Avelí Galcerán és un actor genèric, *sui generis*. Això és tant clar que no necessita aclaracions. Sempre que en un repartiment, estigui en Galcerán ben col·locat, farà un bon paper. Lo qual no vol dir precisament que sempre que faci un bon paper estarà ben col·locat. Cal advertir també que, en algunes circumstancies, àdhuc estant mal col·locat—hi han coses que no's poden fer d'altre modo—hi ha fet el seu paper.

Encara que és bon treballador i arriba on un altre, no se distingeix precisament per una excessiva activitat. Emperò—¡gràcil paradoxa!—son lema és aquell castellà que diu: *A quien madruga Dios le ayuda*.

Quan hi pensa, posa els ulls en blanc.

El dia que'ls vagui, facin el favor de passar pel carrer dels Banys Nous, per allà a la banda que dona al carrer de la Palla. No se'n penediràn; quedaràn encantats davant d'una esplèndida botiga d'antiquari que té per nom «La Vicaria» i que està cridada a ésser el veritable Borsí dels nostres arqueòlegs.

L'establiment és propietat dels estimats amics Costa, l'antic dibuixant i celebrat caricaturista de L'ESQUELLA, i Cuadrenys, persones de gust i d'intel·ligència en coses de la velluria. Allí veuràn que tots els objectes estàn col·locats amb respecte i dignament; allí veuràn una caixa gòtica dels temps dels Reis Catòlics que no hi ha més que demanar; allí veuràn un plafó romànic decadent que dona ganes d'afanar-lo; allí veuràn... Però, no cal anar nomenant, perquè allí, de quadros, d'estatues, de plats, de vanos, de miniatures, de mobles i robes, demanin-ne, que lo que no tinguin en la botiga... els ho serviràn al primer pis.

Vaja, que al sortir de *La Vicaria* un hom no pot menys d'exclamar:

—Gracies a Déu que d'això de les antiquitats d'art se'n cuiden els artistes i no els drapaires.

Això de les subsistències s'està posant impossible. Saben a quant, els ous? A tres pessetes la dotzena. Es horrorós!

L'altre dia ens ho deia un senyor que cria quatre gallinetes a Sant Gervasi.

—No'n compraré pas. Prefereixo menjar-me els meus. Es lo que haurem de fer tots.

Segueix la ratxa d'incendis. Sembla que ho donguin. Es estrany que ningú hagi promès als electors reorganitzar el servei d'incendis.

Li hauríem pogut contestar que d'incendis rai, ja estem prou ben servits. I massa i tot!

Ara, ademés, tenim noves mangueres, sinó que aquestes devegades xuclen massa aigua.

Llegim i retallem:

«... disputó con una mujer..., a la que propinó un tremendo puntapié en el vientre, siendo asistida de varias contusiones de pronóstico reservado...»

Carai! D'una patada varies contusions! Comprenem que'ls metges se reservessin el pronòstic. Es una mida de prudència.

El Poble s'indigna contra dotze diaris i algun *setmanari* escaducer perquè varen tenir l'atreviment de no pensar políticament com ells en la qüestió de la candidatura republicana.

En lloc d'imprecacions, més li valdrien planys, al cofrere.

Això és lo que hauria de fer: plànyer's, plorar damunt la tomba dels vençuts, d'en *Pere el Gran*, i d'en *Casas-Carbó, el Catòlic*.

Plorar, i fer-se lerrouxista sense atenuants ni subterfugis. O això... o al Canyet.

Acaba de publicar-se el Reglament pel qual se regirà el *Primer Saló d'Humoristes*, exposició de caricatures que tindrà lloc a Barcelona, a la «Sala Mozart», del carrer de la Canuda.

A pendre part en aquest certàmen, que promet ésser un aconeixement, hi estàn convidats tots els caricaturistes no sols de Catalunya i Espanya, sinó de l'estranger, advertint-se que és completament gratuït.

Les obres admeses restaràn exposades durant un mes. L'inauguració tindrà lloc dintre la segona quinzena de janer.

Ja ho saben els ninotaires; ara, punta al llàpiç i vinga fantasia. Llàstima que'l tal reglament pateixi d'un excés de neutralitat.

Aquell «No me hable V. de la guerra» sembla inspirat d'en Dato.

Quin *mono* més viu ens ha resultat en el regidor electe pel districte IV!

Mireu que anar-se-li a acudir plantar aquells cartells de

VOTAD A SÁENZ DE BARÉS
VIVA MAURA!
VIVA LA INQUISICIÓN!

I és clar... tot-hom contra el de la Defensa i a favor del republicà.

Vaja, que ha sigut el triomf de l'humorisme. Noi, et *marieges* un premi!

Havem tornat en aquells temps de no poder passar una diada electoral sense corre's una miqueta de pólvora.

Per cert que en alguns indrets on la bronca es presentà més seria, s'hi trobava, segons diuen, el nou Governador en persona, descompartint els grupus kabilenys.

Això és massa temeritat, i no li aprofitem al senyor Matos.

Per poc que valgui, la vida d'un *Sancho* val molt més que la d'un *Tripetas* assalariat que per dotze rals és capaç de fer qualsevol barrabaçada.

De resultes d'una gran cacera que va fer el rei d'Espanya no fa gaires dies, les perdius s'han abaratit d'una manera extraordinària.

A Barcelona n'han vingut molts centenars, que's donen a cap diner.

—Ja m'agrada, ja, la perdiu amb cols—deia un intervencionista al·liadòfil.—Però abans que comprar perdius del rei d'Espanya prefereixo menjar *cols de Bruseles* soles.

Tot són gustos!

S'espera amb vera curiositat, en els círcols literaris, l'aparició d'un llibre que està a punt de publicar en Pere Corominas, il·lustre autor de *La Vida Austera*.

El nou llibre du el títol de *Filosofia política de la resignació*.

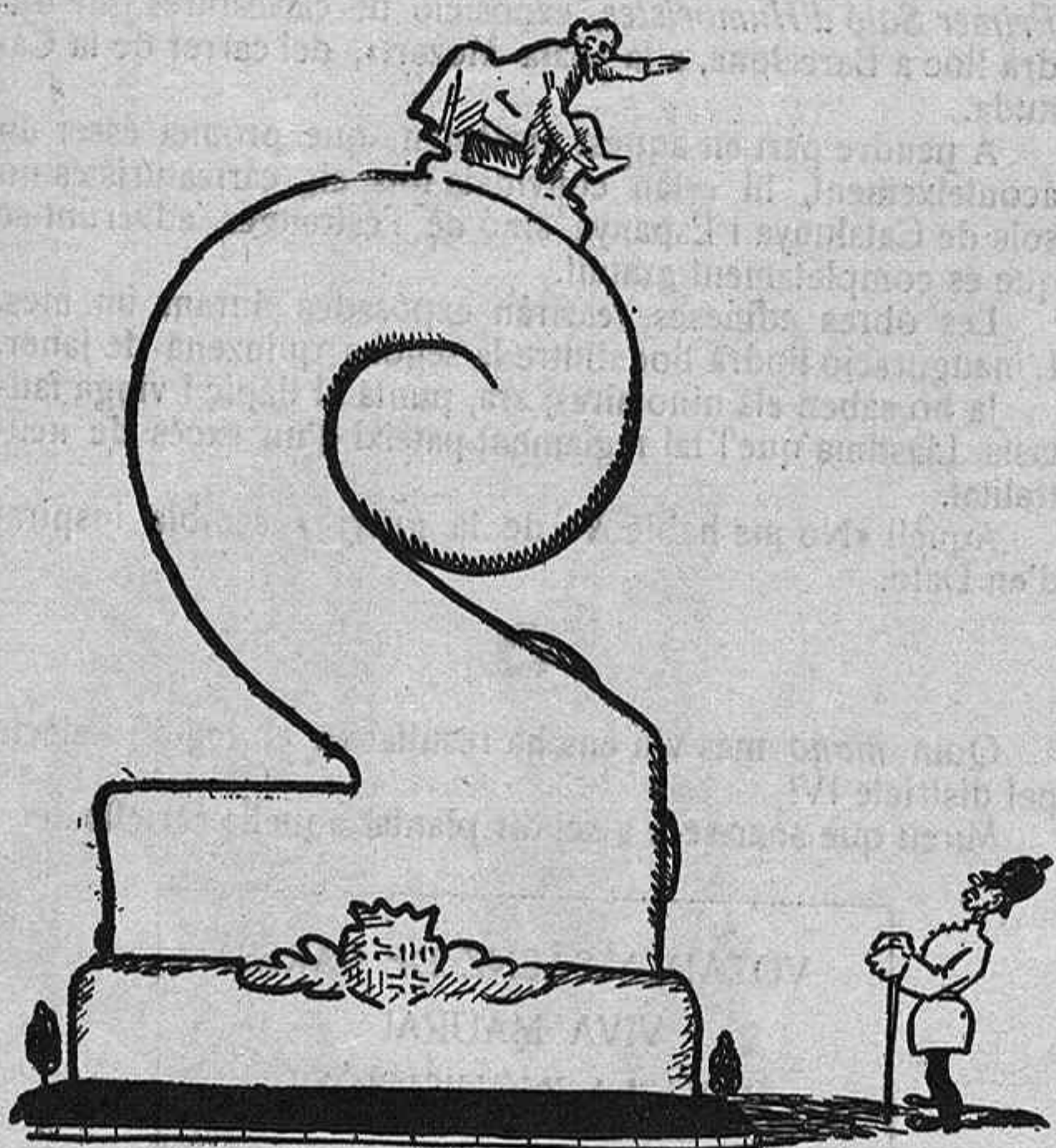
Com se veu, la materia és interessant i la experiencia de son autor fa preveure un gran èxit.

L'edició corre a càrrec del senyor Casas Carbó.

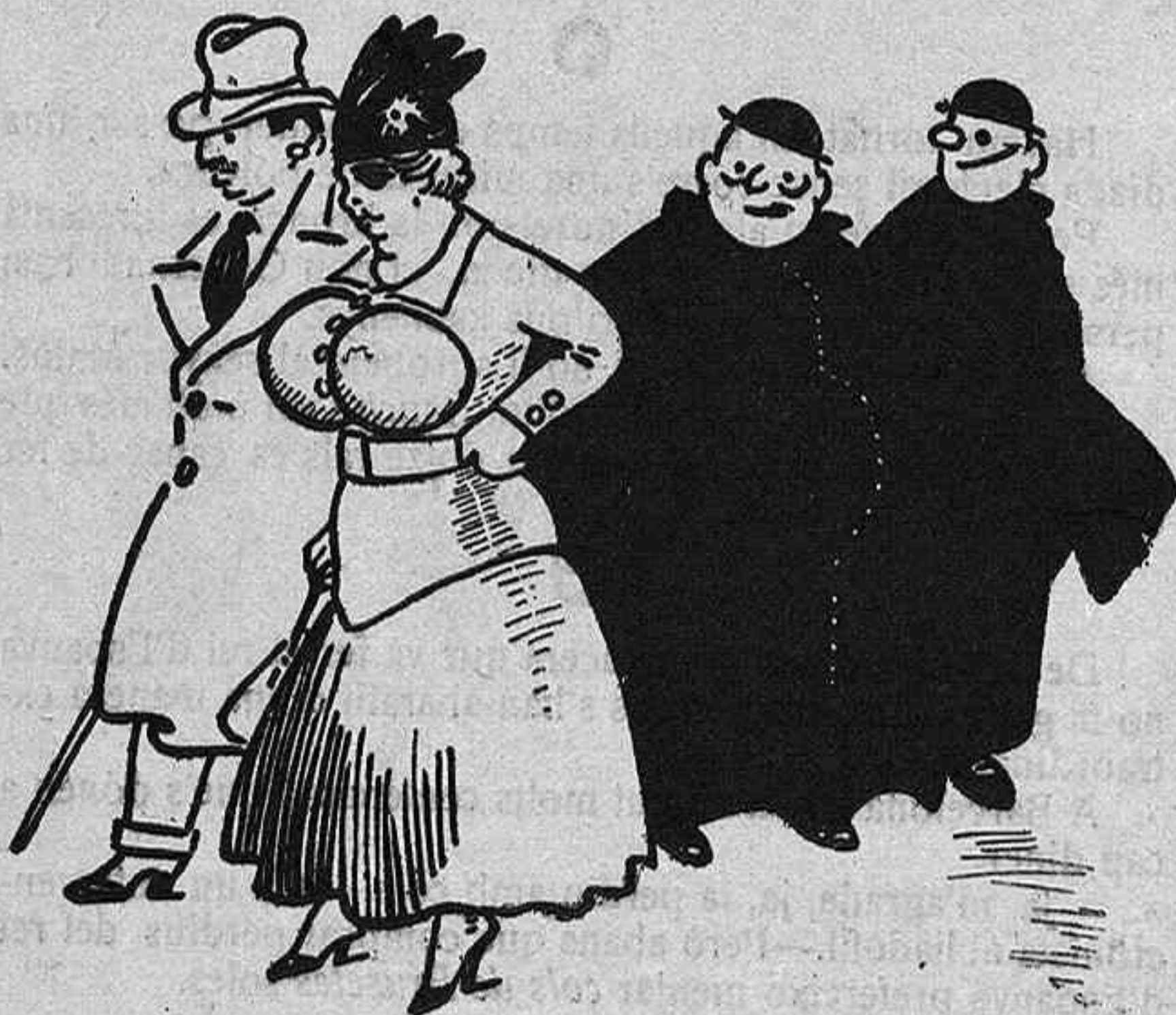
Un altre llibre nou, a punt de publicar-se: *La Inquisición antes y después de las elecciones*.

Autor: Don Pau Sáenz de Barés.

Epíleg de l'Enric Vila.

—Què susto llevaria usted el día del foc del «Principal»!...
—No m'en parreu, ja estava a punt de tocar el dos.

Primer capellà.—Veus aquella que passa?...
Es una dona de món.
Segón capellà.—Ja ho he conegut amb els dos hemisferis.

Al senyor Andrade sembla que no li prova massa el ministeri. Ja ha estat malalt.
Ell sí que pot ben dir:
Tarde... ¡y con daño!

L'Ajuntament de Madrid ha demanat al Govern una subvenció per la Vila de l'Os, en concepte de capitalitat.
La petició ha coincidit amb l'aparició del tifus i dels apaches.
Hi han coses que són eloqüents.

Es veu que'l déu Eolo s'ha traslladat de residència, perquè tots aquests dies havem tingut uns *vendabals de vent* que ni que fossim al mes de març.

Ha sigut una desgracia pels diferents incendis que ha sofert Barcelona. Amb la furia del vent, el foc agafa agalles i s'encabriola i llengoteja més dominador, fent la guitza als bombers.

Però tota la contra que ha tingut el vent en els casos del foc, l'ha tingut de benefici pels ulls dels vianants amb les pantorrilles de les simpàtiques barcelonines, gracies a la moda de les faldilles curtes.

Fins a genoll!
Voleu una moda més amable?

El primer tinent d'alcalde don Joan Pich ha sofert una delicada operació quirúrgica en la clínica del doctor Bartrina. Segons notícies l'operació s'ha enllestit feliçment, de lo qual ens en alegrem.

Ens en alegrem, però no'ns estranya, perquè en Pich és un home acostumat a sortir-se'n bé de totes les operacions.

S'ha acordat suspendre el fallo d'oposicions a la vacant de *trompa* que existeix a la Banda municipal, fins després del període electoral.

Ben fet; quines ganes d'armar competencies.
Quan hagin entrat els 25 *trompes* elegits, aleshores que entri l'altre.

Llegim en la secció de «Sucesos»:
«Ayer mañana, un ciclista dió un terrible topetazo, en la calle de Patons, a un joven, ocasionándole varias heridas.»
Vet-aquí una cosa que ja la saben els enamorats: que hi ha *patons* que deixen senyal.

Avenços de la prestidigitació.
—Sabs en Rafecas?... Noi, fa uns jocs de mans de primera. L'altre dia, en un instant, va convertir un duro en una flor.
—Això no és res, home. Vegessis la meva dona. Amb un tancar i obrir d'ulls sab transformar un bitllet de cent pessetes en un sombrero de moda.

A tots els amables col·laboradors que voluntariament ens envien treballs artístics o literaris per a publicar, devem advertir-los que, acceptats o no aquests, en cap cas es retornen els originals.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

Obra nueva!

ACABA DE PUBLICARSE

Obra nueva!

COLECCIÓN DIAMANTE - Tomo 121

HOJAS DE LA VIDA

por SANTIAGO RUSIÑOL

Un tomo en 16.º de unas 200 páginas
con una preciosa cubierta del autor

Pesetas 0'50

Está agotándose el popular libro

EL AÑO EN LA MANO ALMANAQUE enciclopedia
de la vida práctica para 1916

EL AÑO EN LA MANO regala a todos sus lectores
una participación a la

LOTERÍA DE NAVIDAD

PRECIOS	{	Edición económica	Pesetas 1'50
		» lujosamente encuadernado en tela	» 2'—

La setmana que vé fixarem el dia que es posarà a la venda

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA ALMANAC PER A 1916

Esplèndida presentació :: Coberta del notable pintor P. YNGLADA :: Els mesos de l'any dibuixats d'en PASSARELL :: Text i dibuixos de tot lo bo i millor de la terra

Preu, com sempre: UNA pesseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lluranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certícat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA MODA DELS BERRETS

- Com pot veure, hi ha un tipu especial per a cada nació bel·ligerant.

- Ah, ja!... Doncs així envii-me'n un assortit, perquè el meu senyor és neutral i amb un de sol no fariem res.